

**Nieuwsbrief:
bezoekregelingen in pleegzorg: welke
adviserende criteria gebruiken pleeg-
zorgbegeleiders?**

Nieuwsbrief: bezoekregelingen in pleegzorg: welke adviserende criteria gebruiken pleegzorgbegeleiders?

Bij iedere pleegzorgsituatie wordt bekeken of bezoek met de ouder(s) mogelijk en passend is.

In deze nieuwsbrief bespreken we een recente studie over de criteria die gebruikt worden door pleegzorgbegeleiders bij het maken van aanbevelingen voor een bezoekplan tussen pleegkinderen en hun ouder(s). Besluitvorming over bezoekplannen is een complex proces waarbij de wensen van alle betrokkenen (kind, ouders en pleegouders) afgewogen worden tegen het belang van het kind.

Pleegzorgbegeleiders spelen een centrale rol bij het plannen, beheren en evalueren van de contacten en bij het bepalen van de frequentie ervan. Er bestaan echter geen duidelijke richtlijnen om pleegzorgbegeleiders hierbij te ondersteunen waardoor de besluitvorming grotendeels gebaseerd is op hun klinische oordeel. Dergelijke beslissingen worden echter beïnvloed door een breed scala aan factoren, zoals kenmerken van de beslisser (bijv. achtergrond, professionele vaardigheden en attitudes) en door cognitieve vooroordelen.

Het doel van dit onderzoek is om de criteria te achterhalen die pleegzorgbegeleiders gebruiken om bezoekplannen uit te werken, hoe belangrijk ze elk van deze criteria vinden en hoe moeilijk/makkelijk deze criteria te beoordelen zijn.

Een groep van 43 begeleiders beantwoordde individueel volgende vraag: 'Met welke criteria houdt u rekening bij het uitwerken van bezoeken?' Er werden 50 unieke antwoorden gegeven. In een tweede fase groepeerden 32 pleegzorgwerkers individueel de uitspraken die volgens hen over hetzelfde onderwerp gaan. Daarnaast werd hen gevraagd om de mate van belangrijkheid en de moeilijkheidsgraad om elk antwoord te beoordelen aan te geven op een 7-puntsschaal.

De criteria die begeleiders noemden kwamen bijna volledig overeen met bevindingen uit eerder internationaal onderzoek. Volgende vijf groepen criteria werden onderscheiden. Geordend naar graad van belangrijkheid:

1. Kindgerelateerde criteria

Groep 1 bestaat uit 10 items die verwijzen naar kindgerelateerde criteria zoals fysieke en emotionele veiligheid, mogelijkheden, behoeften, functioneren, wensen en leeftijd. Bovendien moet bij het opstellen van bezoekplannen rekening worden gehouden met de reacties van de pleegkinderen voor, tijdens en na het bezoek.

2. Houding van de ouder(s)

Groep 2 bevat 15 items die zich richten op criteria die te maken hebben met de ouders. Meer specifiek houden pleegzorgwerkers rekening met: de voorspelbaarheid van de ouders; wat ze hun kinderen vertellen over de pleegouders en over de plaatsing; de relatie tussen ouder en kind; de aanwezigheid van psychiatrische of verslavingsproblemen, alsook met verschillende vaardigheden van de ouders zoals algemene vaardigheden; opvoedvaardigheden; intellectuele vaardigheden; vaardigheden om de behoeften van hun kind te begrijpen; vaardigheden om de behoeften van het kind centraal te stellen tijdens bezoeken; en vaardigheden om de bezoeken in te vullen in het belang van het kind. Pleegzorgwerkers hechten ook belang aan een sensitieve/responsieve houding van de ouders; hun stabiliteit; en het verloop van bezoeken in het verleden.

3. Criteria gerelateerd aan de voorwaarden van de plaatsing

Groep 3 bevat 9 items die verwijzen naar criteria die gerelateerd zijn aan de voorwaarden van de pleegzorgplaatsing zoals de mening van het pleegzorgteam, externe richtlijnen (bijv. door de jeugdrechter), de veiligheid van de pleegzorgwerkers, het doel en de redenen van de plaatsing, contacten met broers en zussen, de toegevoegde waarde van de bezoeken voor het kind zoals ingeschat door de pleegzorgwerker, de dagelijkse routines/gewoontes van het kind en of het kind de verblijfplaats van de ouders kent.

4. Interactie met ouders

Deze groep bevat 9 items die betrekking hebben op de interactie met de ouders (het nakomen van gemaakte afspraken, de wensen van ouders, communicatieproblemen met ouders, de aanwezigheid van een sociaal netwerk voor ouders, samenwerking tussen ouders en pleegouders, contacten van broertjes en zusjes met ouders en de relatie tussen ouders en pleegouders) en praktische mogelijkheden van de ouders (praktische haalbaarheid en tijdschema van ouders).

5. Criteria met betrekking tot de pleegouders

Groep 5 bestaat uit zeven stellingen met betrekking tot de pleegouders. Volgens pleegzorgwerkers moet er rekening gehouden worden met hun veiligheid, de praktische uitvoerbaarheid van de bezoeken, hun dagelijkse routines, hun bereidheid om de ouders toe te laten en hun wensen, evenals het type pleeggezin (netwerk- of bestandsgezin).

Pleegzorgwerkers vonden de meeste criteria vrij gemakkelijk te beoordelen. Wat de mate van belangrijkheid betreft, zijn volgens de begeleiders de kindgerelateerde criteria en de houding van de ouder het belangrijkste om rekening mee te houden bij uitwerken van bezoekregelingen. Deze twee groepen zijn volgens hen ook het moeilijkst te beoordelen. Vier stellingen die tot deze groepen vinden ze (tamelijk) moeilijk te beoordelen, namelijk 'De emotionele veiligheid van het pleegkind', en 'De capaciteiten van het pleegkind', 'De psychiatrische problemen van de ouders' en 'De verslavingsproblemen van de ouders'. Er werd een positief verband gevonden tussen de belangrijkheidsscores en de moeilijkheidsscores: hoe belangrijker criteria geacht worden, hoe moeilijker pleegzorgwerkers het vinden om ze in te schatten.

Mee te nemen naar de praktijk

- Bij het opstellen van een bezoekplan wordt door de pleegzorgbegeleiders rekening gehouden met een veelheid aan factoren. De kindgerelateerde criteria en de houding van de ouder zijn volgens pleegzorgbegeleiders het belangrijkste om rekening mee te houden bij het uitwerken van bezoekplannen. Deze twee groepen zijn volgens hen ook het moeilijkst te beoordelen.

- Aanvullend bij het klinisch oordeel van de pleegzorgbegeleiders is er nood aan wetenschappelijk onderbouwde instrumenten en concrete richtlijnen om tot een systematisch besluitvormingsproces en beslissing te komen bij het opmaken van een bezoekplan. Daarnaast hebben pleegzorgwerkers concrete hulpmiddelen nodig die hen helpen om criteria te evalueren die moeilijk te onderzoeken zijn.

- Een bezoekplan bestaat uit: de frequentie, de duur, de aanwezigheid, de plaats van het bezoek, of het bezoek al dan niet onder toezicht moet plaatsvinden, welk gedrag van de ouders wordt verwacht en welke activiteiten tijdens het bezoek zijn gepland. Het bezoekplan moet regelmatig geëvalueerd worden.

Gebaseerd op: Van Hoven, F., Moens, J., Van Hove, L., Verheyden, C., & Vanderfaeillie, J. (2023). What criteria do foster care workers take into account when recommending foster children's visiting arrangements with their birth parents. *Child & Family Social Work*, 1-11. <https://doi.org/10.1111/cfs.13074>

